



Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015-2019



listopad 2014

Obsah

Obsah	1
Úvod	2
Obecná část	3
1. Preambule / Prohlášení o podpoře rodinné politiky	3
2. Současná situace rodin v Jihomoravském kraji	4
3. SWOT analýza – Potřeby rodin	9
4. Cíle rodinné politiky Jihomoravského kraje	12
Návrhová část	13
Priority a opatření	13
Priorita 1: Podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině.....	15
Priorita 2: Slučitelnost rodiny a zaměstnání.....	18
Priorita 3: Podpora služeb pro rodiny	22
Priorita 4: Osvětově informační činnost.....	28
Priorita 5: Institucionální zabezpečení rodinné politiky	30
Implementační část	35
Závěr	36
Použité zdroje	37
Literatura	37
Právní předpisy a jiné související dokumenty	38
Webové stránky.....	38

Úvod

Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje je zastřešujícím dokumentem, který má napomáhat zvýšení účinnosti již realizovaných aktivit a současně realizaci priorit uvedených ve věcné části tohoto dokumentu. Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje chce systematicky podpořit rodinu prostřednictvím vzájemně propojených priorit týkajících se všech oblastí života rodiny. Jednotlivé aktivity se hodnotí z pohledu jejich přínosu pro rodinu. Cílem je vytvořit tzv. pro-rodinné klima, které je jedním z horizontálních témat kraje.

Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje je v Jihomoravském kraji zpracována již od roku 2008 a byla schválena Zastupitelstvem Jihomoravského kraje dne 18. 9. 2008 usnesením č. 1998/08/Z27. Formální úprava Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje byla schválena dne 29. 4. 2010 usnesením č. 799/10/Z13.

Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje vychází z koncepce státní rodinné politiky. Podpora rodiny a zakotvení rodinné politiky v systému prioritních oblastí Jihomoravského kraje (dále také jen „JMK“) bylo předpokládáno již v Programovém prohlášení Rady Jihomoravského kraje ze dne 16. 6. 2005 na roky 2005 – 2008. Nyní je oblast rodinné politiky zakotvena v Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017. Rodinné politiky se dotýkají i další strategické dokumenty Jihomoravského kraje, kterými jsou např. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 – 2014 či Projekt Zdravý kraj. Návrhová část Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje čerpá ze Zprávy o rodině v Jihomoravském kraji, která je souborem analýz a příspěvků mapujících současný život rodin v Jihomoravském kraji.

Cíle rodinné politiky jsou rozpracovány do pěti základních priorit včetně jejich konkretizace. Struktura dokumentu odpovídá vytčenému cíli, kterým je podpora systémového přístupu k prioritám rodinné politiky kraje.

Aktualizovaná Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje reaguje na změny ve společnosti dotýkající se života rodin. Stále více se začínají uplatňovat nové přístupy. V současnosti se společnost potýká s nízkou porodností, která je do jisté míry způsobena finanční nedostupností bydlení a obtížným zapojením mladých lidí na trh práce. Současným trendem je zvyšující se věk pro začátek rodičovství, zvýšená poptávka po možnostech sladování rodinného a pracovního života, rovných příležitostech žen a mužů a alternativních forem péče o děti. Do popředí se stále více dostává otázka bydlení a také problematika mezigeneračních vztahů. Přijímané priority proto musí měnícím se potřebám rodin odpovídat.

Obecná část

1. Preambule / Prohlášení o podpoře rodinné politiky

Rodina je základní a nejvýznamnější jednotkou naší společnosti. Představuje totiž záruku udržitelného rozvoje společnosti zejména po stránce ekonomické a sociální, ale i kulturní, výchovné či emocionální. Přes všechny důležité funkce rodiny jak pro společnost, tak pro jednotlivce není atmosféra v naší společnosti rodině příznivá, a pokud bude tento nepříznivý stav přetrvávat i nadále, bude bez fungující rodiny ohrožena samotná existence společnosti. Nedostatečná podpora rodiny se totiž rozhodující měrou podílí na demografickém propadu, který narušuje mezigenerační solidaritu, prohlubuje proces stárnutí obyvatelstva a může způsobit zásadní civilizační změnu. Průzkumy opakovaně ukazují, že Jihomoravský kraj je těmito jevy ohrožen ve zvýšené míře.

Cílem rodinné politiky je proto zejména ocenit přínos, který rodina pro společnost představuje. Rodina je však zároveň záležitostí soukromou, proto rodinná politika podporuje rodinu za současného respektování její přirozené autonomie.

Rodinná politika je politikou průřezovou, která se prolíná různými oblastmi veřejného života, zejména oblastí sociální, zdravotnictví, dopravy, bydlení, vzdělávání, volnočasových aktivit aj. Zajišťuje tak vyvážený poměr mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními opatřeními s ohledem na udržitelný rozvoj společnosti. Aktéry rodinné politiky¹ kraje jsou samotné rodiny, organizace pomáhající rodinám a referáty rodinné politiky na regionální a místní úrovni. Spoluprací těchto subjektů je zajištěna účinnost a užitečnost jednotlivých opatření ve prospěch rodiny.

Mezi hlavní oblasti zájmu rodinné politiky Jihomoravského kraje patří podpora rodinné politiky v obcích, protože jsou to právě obce, které znají potřeby místních rodin nejlépe. Cílem rodinné politiky Jihomoravského kraje je proto podpora koncepčního ukotvení a institucionálního zajištění rodinné politiky na úrovni obcí.

Rodinná politika v obcích by měla být uplatňována zejména v těchto oblastech:

- podpora partnerských a rodičovských kompetencí a stability rodiny,
- podpora harmonizace rodinného a profesního života,
- podpora utváření pro-rodinného klimatu,
- podpora zdravého životního stylu.

¹ Mezi aktéry rodinné politiky se řadí orgány státní správy na ústřední, regionální i místní úrovni, orgány samosprávy na regionální a místní úrovni, občanský sektor (nestátní neziskové organizace, odbory apod.), komerční sektor (např. zaměstnavatelé, poskytovatelé komerčních služeb), odborníci (akademická, vědecká a výzkumná sféra), vzdělávací instituce, média a široká občanská veřejnost a zejména rodiny a její jednotliví členové – převzato z publikace *Rodinná politika na úrovni krajů a obcí – Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí, MPSV 2008, str. 9.*

2. Současná situace rodin v Jihomoravském kraji²

Rodina v České republice, potažmo v Jihomoravském kraji, prochází za poslední desetiletí velkými změnami. Kopíruje tak celoevropský trend odkládání sňatku i rodičovství. Podle Českého statistického úřadu dochází v České republice k poklesu počtu nově uzavřených manželství a stále více dětí se rodí mimo manželství. Neznamená to však, že děti vyrůstají v neúplné rodině, pouze se mění model tradičního manželství.

V porovnání s ostatními kraji zaujímá Jihomoravský kraj čtvrté místo v porodnosti za Středočeským krajem, Hlavním městem Prahou a s krajem Moravskoslezským, naopak počet dětí narozených mimo manželství je v Jihomoravském kraji čtvrté nejnižší. Prvenství si Jihomoravský kraj drží v počtu mateřských škol. Jihomoravský kraj také patří mezi kraje s vyšším počtem seniorů a s nejvyšší nadějí na dožití se vysokého věku.

2.1. Porodnost

V Jihomoravském kraji došlo v roce 2012 oproti předchozím rokům k mírnému **poklesu počtu živě narozených dětí**. Vzhledem k rodinnému stavu matky se nejvíce dětí narodilo matkám vdaným (61,6 %), dále matkám svobodným (32,7 %). Rozvedeným matkám se v roce 2012 narodilo 5,6 % dětí a ovdovělým 0,1 %. **Počet dětí narozených mimo manželství** v Jihomoravském kraji v roce 2012 stoupl na 38,4 %. Od roku 2009 tak došlo k nárůstu zhruba o 4 %. **Průměrný věk matky při narození prvního dítěte** se zvyšuje z 28,3 let na 28,8 let (srovnání v letech 2010 – 2012).

Tab. 1: Srovnání údajů živě narozených dětí na území Jihomoravského kraje v letech 2010, 2011, 2012

	2010	2011	2012
Živě narození celkem	13 040	12 404	12 339
v tom podle rodinného stavu matky:			
svobodné	3 873	3 830	4 038
vdané	8 375	7 852	7 595
rozvedené	767	695	685
ovdovělé	25	27	21
Živě narození mimo manželství	4 665	4 552	4 744
Podíl narozených mimo manželství z živě narozených (%)	35,8	36,7	38,4
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,2	30,4	30,6
prvního dítěte	28,3	28,6	28,8
druhého dítěte	31,2	31,4	31,6
třetího dítěte	33,5	33,8	33,8

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

² Vychází se z dostupných údajů Českého statistického úřadu za roky 2010-2012. Data za rok 2013 nebyla k datu zpracování Koncepce rodinné politiky k dispozici.

2.2. Sňatečnost

Průměrný věk snoubenců při prvním sňatku v období 2010 – 2012 v Jihomoravském kraji se mírně zvyšoval - u ženichů z 30,9 v roce 2010 na 31,4 v roce 2012; u nevěst z 28,1 v roce 2010 na 28,5 v roce 2012.

Tab. 2 - Celková sňatečnost v JMK 2010 – 2012

	2010	2011	2012
Počet sňatků	5 099	4 894	4 973

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Tab. 3 – Složení snoubenců dle rodinného stavu

	2010	2011	2012
Svobodní muži	3946	3758	3898
Svobodné ženy	3990	3836	3953
Rozvedení muži	1094	1087	1039
Rozvedené ženy	1059	1008	972
Vdovci	50	49	36
Vdovy	59	50	48

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Během sledovaného období 2010 – 2012 lze sledovat pokles ve sňatečnosti u kategorie rozvedených a ovdovělých, zatímco u skupiny svobodných se tento trend neobjevuje. Dále platí, že v kategoriích svobodných a ovdovělých je větší počet žen, vstupujících do manželství, pouze v kategorii rozvedených převyšuje počet mužů, uzavírajících nový sňatek počet rozvedených žen.

Tab. 4 - Souhrnné údaje z okresů JMK

	Jihomoravský kraj	okresy						
		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Sňatky	4 973	417	1 742	866	441	661	371	475
Rozvody	3 001	279	1 194	484	281	297	210	256
Celkem živě narozených	12 339	1 160	4 365	2 274	1 101	1 447	909	1 083

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

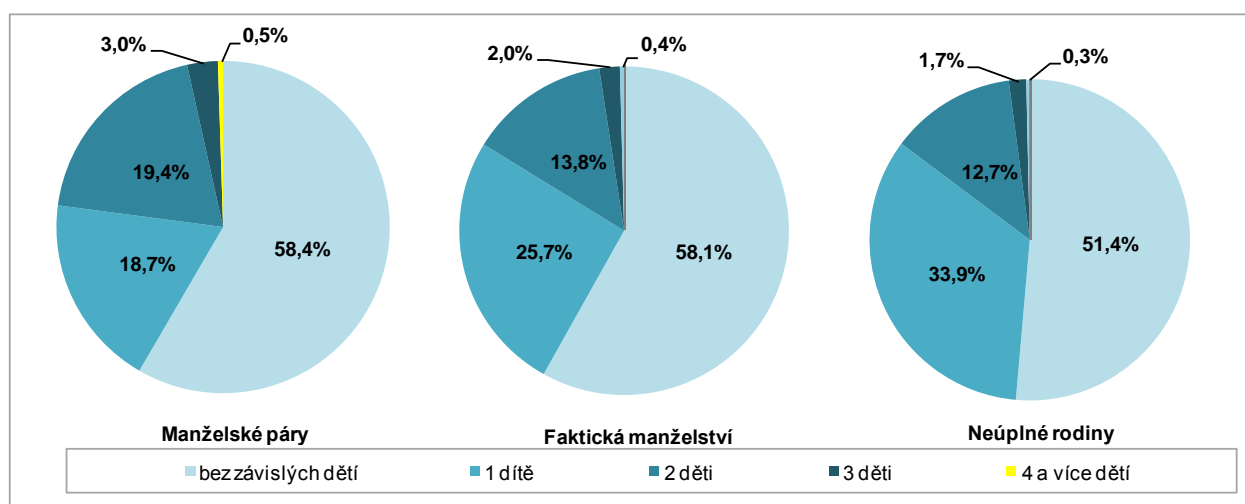
2.3. Struktura domácností

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji sečteno 473 520 hospodařících domácností. Z tohoto počtu bylo 295 668 (62,4 %) domácností tvořených jednou rodinou, dvěma a více rodinami 10 497 (2,3 %),

vícečlennými domácnostmi nerodinného typu 22 238 (4,7 %) a domácností jednotlivců bylo 145 117 (30,6 %).

Úplné rodiny v Jihomoravském kraji tvoří zejména manželské páry (89,9 %), přičemž na faktická manželství (neformální soužití druha a družky) připadá 9,9 %³. Oproti roku 2001 klesl v roce 2011 počet úplných rodin se závislými dětmi ze 47,2 % na 41,7 %. V rodinách se závislými dětmi žije více než 158 tisíc závislých dětí, přičemž na jednu rodinu s dětmi připadá průměrně 1,6 závislého dítěte.

Graf 1: Struktura úplných a neúplných rodin podle počtu závislých dětí v Jihomoravském kraji v roce 2012



převzato z: ČSÚ (www.czso.cz)

Více než polovina **neúplných rodin** je bez závislých dětí (51,4 %). Neúplných rodin se závislými dětmi bylo v kraji přes 30 tisíc, většinu tvoří matky s dětmi (84,6 %). V neúplných rodinách žije téměř 41 tisíc závislých dětí (1,4 dítěte na rodinu), tedy více než pětina všech závislých dětí. Podíl neúplných rodin se závislými dětmi z počtu rodinných domácností roste se zvyšující se velikostní skupinou obce, v obcích do 199 obyvatel podíl činil 6,3 %, ovšem v Brně již 13,0 %.

V souboru úplných rodin jsou započtena také faktická manželství druha a družky. Tento způsob společného soužití je především preferován u mladých lidí do 29 let a u starší generace nad 50 let. Počet neformálních partnerských svazků se za 10 let v Jihomoravském kraji zdvojnásobil. Zatímco v roce 2001 žilo v kraji v tzv. faktickém manželství 10,6 tisíc párů, v roce 2011 tento způsob soužití zvolilo 23 tisíc párů.

³ Zbývající část (0,2 %) tvoří registrovaná či faktická partnerství osob stejného pohlaví.

2.4. Věkové rozložení obyvatel JMK

Z hlediska věkového rozložení došlo mezi lety 2010 až 2012 ke zvýšení počtu dětí do 14 let a seniorů nad 65 let, zatímco došlo ke snížení počtu obyvatel v produktivním věku mezi 15 a 64 lety.

Tab. 5: Složení obyvatel Jihomoravského kraje podle věku (srovnání v letech 2010 – 2012)

Věková skupina	2010	2011	2012
0-14	162 565	168 031	170 460
15-64	805 399	803 165	796 449
65+	186 690	195 117	201 741

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

2.5. Cizinci⁴

V Jihomoravském kraji došlo v posledních letech, stejně jako v celé ČR, k výraznému přílivu cizinců, zvláště pak cizinců z třetích zemí (téměř 70 %). V roce 2001 pobývalo na území kraje necelých 18 tisíc cizinců, ke konci roku 2008 přesáhl tento počet 35 tisíc cizinců. Podobný růst pokračuje i navzdory nepříznivému ekonomickému vývoji. V prvním pololetí roku 2009 dosáhl celkový počet cizinců v JMK hranice 37 tisíc. Ve druhém pololetí došlo k mírnému poklesu, ale v listopadu 2009 se počet cizinců dobral svého maxima – 37 149 cizinců. Poté následoval pokles pod zmíněnou hranici 37 tisíc (v tomto období kopíruje vývoj v JMK trend vyskytující se v ČR). V počtu přistěhovaných cizinců zaujímá JMK třetí místo mezi kraji ČR (za Prahou a Středočeským krajem).

Mezi hlavní charakteristiky skupiny cizinců v JMK patří relativně nízký počet žen a s tím související hlavní motiv přistěhování, kterým je pobyt za účelem zaměstnání. Cizinci z třetích zemí nejčastěji přichází do JMK z Ukrajiny (téměř 50%) a Vietnamu (stejně jako v celé ČR). Příchozí cizinci se nejčastěji usazují v Brně nebo jeho nejbližším okolí. Na Blanensku a Brněnsku se také nachází významná komunita přistěhovalců z Mongolska.

Tab. 6: Cizinci z třetích zemích s trvalým pobytem v JMK v roce 2010

Státní příslušnost	Počet obyvatel	Státní příslušnost	Počet obyvatel
Ukrajina	3824	Bělorusko	207
Vietnam	3070	Moldavsko	194
Rusko	540	Indie	45
Mongolsko	389	Ostatní	2419

zdroj: ŘSCP, 2010 (<http://www.policie.cz/sluzba-cizinecke-policie.aspx>)

⁴ Cizinci jsou míněni obyvatelé tzv. třetích zemí, tedy státní příslušníci zemí mimo Evropskou unii a přidružených zemí Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska – vymezených zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. V tomto zákoně jsou vymezeny dva druhy pobytu: přechodný a trvalý.

Tab. 7: Cizinci z třetích zemí s dlouhodobým pobytem v JMK v roce 2010

Státní příslušnost	Počet obyvatel	Státní příslušnost	Počet obyvatel
Ukrajina	9456	Rusko	424
Vietnam	1575	Indie	198
Moldavsko	687	Bělorusko	119
Mongolsko	641	Ostatní	1737

zdroj: ŘSCP, 2010 (<http://www.policie.cz/sluzba-cizinecke-policie.aspx>)

Z výše uvedených dat vyplývá, že v Jihomoravském kraji se objevují trendy typické pro moderní západní společnost, zvláště pak pokles porodnosti a sňatečnosti u většiny kategorií obyvatel, zatímco naopak roste průměrný věk matky při narození dítěte, věk snoubenců vstupujících do manželství a také počet dětí narozených mimo manželství.

3. SWOT analýza – Potřeby rodin⁵

3.1. Rodiny s dětmi předškolního věku

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • široká nabídka programů volnočasových aktivit • nabídka slev pro rodiny – projekt Rodinné pasy • široká síť pedagogicko-psychologických poraden i manželských a rodinných poraden ve srovnání s ostatními kraji • stabilní síť sociálních služeb (např. sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, služby rané péče apod.) • nejvyšší počet mateřských škol mezi kraji v ČR • množství projektů podporujících sladování pracovního a rodinného života a projektů podporujících zaměstnání rodičů po mateřské či rodičovské dovolené • programy na podporu zdraví (např. program Zdravý zoubek, Zdravě a bezpečně v JMK) • zvýhodněné přepravní podmínky dětí do 6 let, přeprava kočárků zdarma v celé IDS JMK • široká síť Family Pointů • dobrá vybavenost dětskými hřišti • síť cyklostezek 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečný počet míst v mateřských školách • vysoké náklady na využití alternativních forem péče o děti předškolního věku • ohrožení chudobou vícečetných rodin
příležitosti	hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • podpora aktivního otcovství • rozvoj alternativních forem péče o děti předškolního věku • možnosti využití a rozšíření nabídek tzv. startovacích bytů, popř. sociálních bytů • rozšíření služeb pedagogicko-psychologických poraden • zakládání tzv. komunitních škol, popř. komunitních center • rozšíření spektra hlídacích služeb (nyní např. profesionální chůvy, Trojlístek) 	<ul style="list-style-type: none"> • s nově vznikající rodinou kumulace problémů ekonomických, bytových, vztahových • problém harmonizace pracovních povinností s péčí o děti a domácnost • stoupající náklady na bydlení, vybavu pro děti, na úhradu mateřské školy, zájmové kroužky apod. • tendence snižujících se příjmů rodiny se zvyšujícím se počtem dětí v rodině • situace rodin se specifickými potřebami

⁵ Vychází z analýzy potřeb rodin obsažené ve Zprávě o rodině v Jihomoravském kraji, vyd. Společně, o.p.s., Brno, 2014.

3.2. Rodiny s dětmi školního věku

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • široká síť pedagogicko-psychologických poraden • množství škol umožňujících aktivní komunikaci školy s rodiči – např. projekt Rodiče vítáni • vysoký podíl organizací realizujících volnočasové aktivity • nabídka slev pro rodiny – projekt Rodinné pasy • síť cyklostezek • programy na podporu zdraví (např. Škola podporující zdraví) 	<ul style="list-style-type: none"> • zvyšující se počet odkladů školní docházky (a tím navazující problém nízkého počtu volných míst v předškolních zařízeních) • zvyšující se počet logopedických vad • děti se specifickými potřebami – omezené možnosti integrace (neochota škol, nedostatek finančních prostředků) • nízká míra speciálních pedagogů a psychologů ve školách
příležitosti	hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • podpořit zapojení rodičů do komunikace se školou • efektivní využívání volného času 	<ul style="list-style-type: none"> • zranitelnost rodiny s dětmi v pubertě – konfliktní situace v rodinách • riziko šikany ve školách • situace rodin se specifickými potřebami

3.3. Rodiny s dospívajícími ve věku 14 – 21 let

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • široká nabídka poradenských středisek pro dospívající v oblasti studijní i profesní • široká síť programů a služeb v oblasti vzdělávání (Veletrh středních škol, Gaudeamus – Evropský veletrh pomaturitního a celoživotního vzdělávání) • podpora podnikání mladých lidí (dotační programy) • vysoká míra studentů na prestižních zahraničních univerzitách či na zahraničních stážích • široká nabídka středních i vysokých škol • vysoký počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel • nabídka slev pro rodiny – projekt Rodinné pasy • síť cyklostezek • Projekt Zdravý kraj – v rámci projektu je realizován projekt Bezpečně v kyberprostoru 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoká míra nezaměstnanosti absolventů škol všech stupňů vzdělání • omezené možnosti studentských brigád • trávení volného času nejčastěji péčí o domácnost, prací či u televize, počítače (oproti nejčastěji preferované možnosti trávení volného času sportem) • obtížná finanční dostupnost bydlení pro mladé
příležitosti	hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • příznivé rodinné klima – dobrá příprava mladých na trh práce a významný faktor při volbě 	<ul style="list-style-type: none"> • vlivem nedostatečné komunikace v rodině hrozba závislosti na návykových látkách, špatné

<p>povolání</p> <ul style="list-style-type: none"> • využití možností placených stáží pro studenty • využití možnosti tzv. startovacích bytů • programy pro společné trávení volného času rodin – úprava veřejného prostoru, cyklistické stezky, využití slev pro rodiny, akce pořádané organizacemi 	<p>uplatnění na trhu práce, obezita či poruchy příjmu potravy</p> <ul style="list-style-type: none"> • finanční rizika spojená se skutečností, že rodiny s dospívajícími mají nejvyšší finanční výdaje z celého rodinného cyklu • situace rodin se specifickými potřebami
---	---

3.4. Rodiny prarodičů a rodiny seniorů

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • jedna z nejvyšších nadějí na dožití se vysokého věku • vysoká možnost pro zaměstnání lidí nad 60 let (souvisí s vysokou vzdělaností seniorů v Jihomoravském kraji) • široká nabídka aktivit a služeb pro seniory (projekt Trojlístek, univerzity třetího věku, Senior akademie, KLAS atp.) • nabídka slev – projekt Senior pasy • nabídka seminářů a kampaní k problematice péče o zdraví (včetně bezpečnosti a prevence před kriminalitou – projekt Senioři sobě) • vstřícná doprava (slevy na jízdném, nízkopodlažní dopravní prostředky, vymezení sedadel pro seniory a invalidy, Seniorbus) • síť cyklostezek 	<ul style="list-style-type: none"> • finanční, místní aj. nedostupnost sociálních služeb
příležitosti	hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • zvyšování počtu seniorů, kteří jsou nejen schopni se postarat o sebe, ale jsou i zdrojem společenských přínosů • následování celoevropského trendu přesunu zodpovědnosti z institucí na jednotlivce či komunitu v rámci systému péče o potřebné osoby, a tím umožnit zůstat potřebnému v přirozeném prostředí • více využívat možnosti mezigeneračního přenosu hodnot • rozvoj nabídky podpory pro pečující osoby 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpad rodinných a partnerských vztahů (zejm. z důvodu neúspěšné separace dospělých dětí od rodičovské rodiny) • vzrůstající počet rozvodů starších manželství • situace rodin prarodičů a seniorů se specifickými potřebami

4. Cíle rodinné politiky Jihomoravského kraje

Hlavní cíl:

Hlavním cílem rodinné politiky kraje jako politiky průřezové je podporovat vznik funkčních rodin, kvalitu rodinného života a vhodných podmínek pro rodiny a umožnit tak jejich členům svobodně realizovat vlastní životní strategie v naplňování jak rodičovských, tak i profesních plánů.

Specifické cíle:

1. Cílem rodinné politiky je podpora autonomní rodiny, založené na stabilních, celoživotních vztazích. Její opatření se tedy nezaměřují v první řadě na podporu jednotlivých členů rodiny, ale na usnadnění výkonu funkcí, za něž nese odpovědnost rodina.
2. Cílem rodinné politiky je podpora svobodné volby rodiny týkající se velikosti rodiny, míry profesního zapojení rodičů, způsobu péče o děti a další závislé členy rodiny.
3. Cílem rodinné politiky je předcházení krizovým situacím v životě fungující rodiny.
4. Cílem rodinné politiky je tvorba pro-rodinného klimatu cestou spolupráce široké sítě aktérů rodinné politiky.
5. Cílem rodinné politiky je utvářet u mladé generace vědomí hodnoty rodiny a vlastní odpovědnosti za její stabilitu a funkčnost prostřednictvím výchovy k partnerství, manželství a rodičovství.

Cílové skupiny:

Cílovou skupinu tvoří rodiny s dětmi, matky/ otcové na mateřské/ rodičovské dovolené, těhotné ženy a jejich partneři, senioři, pečující osoby, zaměstnavatelé.

Návrhová část

Priority a opatření

Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje je rozpracována v návrhové části do třístupňové struktury, skládající se z priorit, opatření a aktivit.

Navrhovaná Koncepce se skládá z pěti priorit, 16 opatření a 61 jednotlivých aktivit. Tato struktura byla připravena odborem sociálních věcí, oddělením sociální práce, SPO a rodinné politiky a byly do ní zapracovány podněty v rámci připomínkového řízení.

Struktura priorit a opatření Koncepce je představena ve schématu na následující straně a opatření jsou následně rozpracována do úrovně aktivit.

U dotačních programů, které jsou uvedené v rámci aktivit, jsou částky převzaté z návrhu rozpočtu na rok 2015. V dalších letech bude vypsání dotačních programů včetně objemu finančních prostředků vyčleněných na programy závislé na rozhodnutí volených orgánů Jihomoravského kraje.

Priorita 1:

Podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině

1.1. Opatření v oblasti materiální pomoci

1.2. Opatření v oblasti rozvoje infrastruktury

Priorita 2:

Slučitelnost rodiny a zaměstnání

2.1. Opatření v oblasti podpory zaměstnavatelů

2.2. Opatření v oblasti podpory pečujících rodičů

2.3. Opatření na podporu zaměstnanosti absolventů a mladých lidí

2.4. Prorodinná opatření v orgánech a organizacích Jihomoravského kraje

Priorita 3:

Podpora služeb pro rodiny

3.1. Opatření v oblasti podpory služeb podporujících rodinné vztahy, partnerské a rodičovské kompetence

3.2. Opatření v oblasti podpory služeb institucionální i neinstitucionální péče o děti

3.3. Opatření na podporu zdravého životního stylu rodiny

3.4. Opatření na podporu mezigeneračních vztahů

3.5. Opatření na podporu rodin v obtížné životní situaci nebo se specifickou potřebou

Priorita 4:

Osvětově informační činnost

4.1. Opatření na podporu informovanosti a propagace témat rodinné politiky

4.2. Opatření na podporu webového portálu a elektronických komunikačních médií

Priorita 5:

Institucionální zabezpečení rodinné politiky

5.1. Opatření na podporu tvorby pro-rodinných opatření na úrovni obcí

5.2. Opatření na podporu institucionálního zabezpečení na úrovni Krajského úřadu JMK

5.3. Opatření na podporu spolupráce různých společenských subjektů v oblasti rodinné politiky

Priorita 1: Podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině

Cíl:

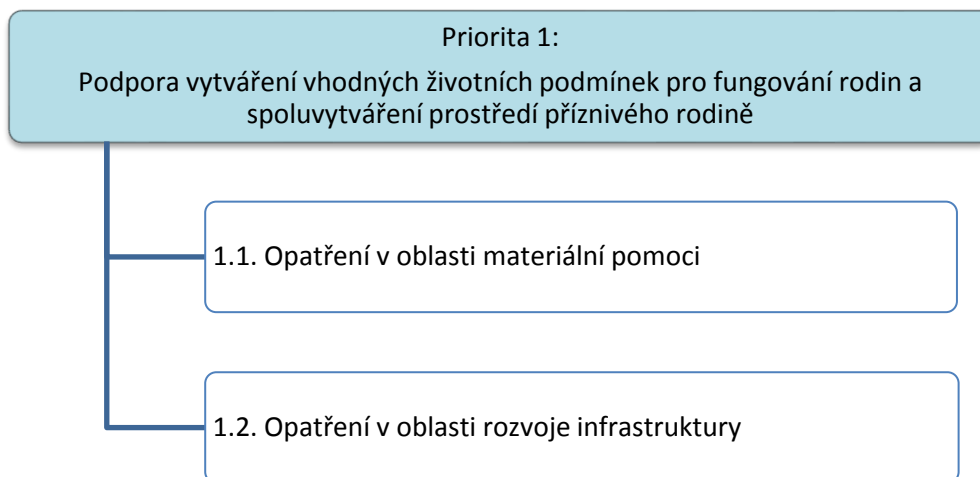
Cílem podpory je nabídnout takovou formu a rozsah podpory a pomoci, které prospívají soudržnosti rodiny a současně respektují její autonomii⁶. Podpora kraje rozšiřuje státní sociální podporu rodiny a dotýká se jednotlivých životních fází rodiny. Podpora rodiny nepomáhá jen ke zvládnutí nároků kladených na život v rodině, ale pomáhá vytvářet i hodnoty, z nichž čerpá celá společnost.

Cíl bude naplňován prostřednictvím finanční podpory neziskových prarodinných organizací, nepřímé finanční podpory v podobě slev pro rodiny, dotací do infrastruktury zohledňující potřeby členů rodin v závislosti na jednotlivých životních fázích, směřování dotační podpory do oblasti vzdělávacích programů pro rodiny, podpory bydlení aj.

Zaměření podpory:

Podpora je určena subjektům s působností v Jihomoravském kraji, které pracují při podpoře cílů rodinné politiky.

Struktura opatření Priority 1:



⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Koncepce státní rodinné politiky 2005

Opatření:**1.1. Opatření v oblasti materiální pomoci**

1.1.1. Slevy pro rodiny	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">• 8.600 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">• počet držitelů Rodinných pasů• čerpání slev Rodinných pasů
1.1.2. Dotační programy na podporu pro-rodinných aktivit	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">• 4.000 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">• počet podpořených projektů• výše poskytnutých finančních prostředků• podíl podpořených žádostí o dotaci

1.2. Opatření v oblasti rozvoje infrastruktury

1.2.1. Veřejný prostor pro všechny: při úpravách veřejných prostor akcentovat vhodnost a bezbariérovost pro všechny skupiny obyvatelstva⁷, pokračovat ve spojování prostoru určeného dětem s nabídkami lehkého cvičení pro seniory, podporovat bezpečnost na ulicích	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor územního plánování a stavebního řádu, Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">• v rámci dotačních programů (rodinná politika)• Dotační program „Dotace na zpracování územních plánů“: 5.500 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">• počet podpořených projektů
1.2.2. Rozvoj specifické infrastruktury: místa pro přebalování a krmení dětí na veřejných místech	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i>	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i>

⁷ Podporuje se tak přirozené komunitní soužití a porozumění v určité lokalitě, zmenšuje se potenciál kriminality a mohou vznikat přirozené kontakty a vazby mezi generacemi a skupinami obyvatel

<ul style="list-style-type: none"> • 300 tis. Kč 	<ul style="list-style-type: none"> • celkový počet Family Pointů • počet nově vzniklých Family Pointů • spokojenost uživatelů služby
<p>1.2.3. Přívěťivá veřejná doprava: podpořit bezpečnost dopravy, zvýšit četnost jízd nízkopodlažních vozidel hromadné dopravy (včetně alternativních způsobů dopravy pro seniory)</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor rozvoje dopravy, Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i></p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nelze specifikovat 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podíl nízkopodlažních vozidel v regionální dotované veřejné dopravě (v %) • počet podpořených alternativních způsobů dopravy pro seniory
<p>1.2.4. Rozvoj cykloturistiky</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor regionálního rozvoje</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor územního plánování a stavebního řádu</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dotační program „Podpora rozvoje cyklistiky a cyklistické dopravy v Jihomoravském kraji“: 11.000 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • celkový počet cyklostezek • počet nově vzniklých km cyklostezek • počet podpořených projektů
<p>1.2.5. Rozvoj dětských hřišť: podpora výstavby zařízení pro volný čas dětí, např. dětských hřišť, budování dětských koutků</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor územního plánování a stavebního řádu</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů
<p>1.2.6. Rozvoj dostupného bydlení a startovacích bytů pro mladé, podpora komunitního bydlení</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i></p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nelze specifikovat 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • celkový počet startovacích a sociálních bytů • počet nových startovacích a sociálních bytů

Priorita 2: Slučitelnost rodiny a zaměstnání

Cíl:

Cílem podpory je umožnit rodičům sladění rodinného a pracovního života, aniž by museli rezignovat na své rodičovství nebo na svou profesní realizaci. Smyslem podpory je motivovat zaměstnavatele k zohledňování zájmů zaměstnanců/ zaměstnankyň jako rodičů na straně jedné a na straně druhé podporovat udržení zaměstnatelnosti pečujících rodičů na trhu práce. Důvodem podpory není vyrovnání ušlých nákladů při zaměstnávání pečujícího rodiče, ale ocenění pozitivního vlivu rodinného života na výkon zaměstnance a zaměstnankyně.

Priorita zahrnuje podporu aktérů trhu práce – zaměstnavatelů i zaměstnanců – s cílem vytvoření vyvážených podmínek pro realizaci svobodné volby zapojení rodičů na trhu práce a současně přispívajících k pohledu na rodinu a profesní sféru jako rovnocenné zdroje společenské prosperity.

Cíl je naplňován prostřednictvím podpory

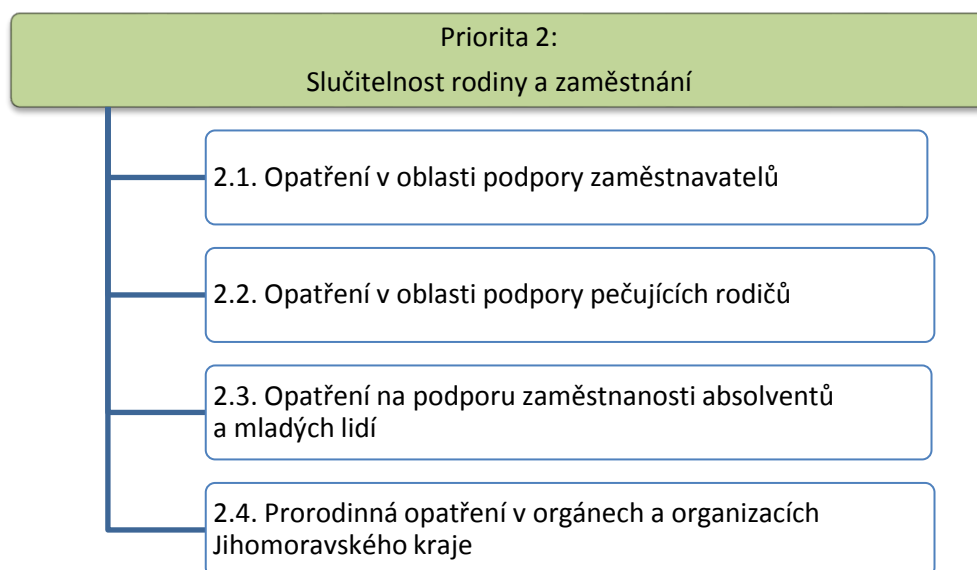
- realizace auditů či labellingových soutěží, zavádění flexibilních pracovních úvazků, alternativních forem zaměstnání⁸ a dalších školení zaměstnanců,
- aktivit motivujících k sebevzdělávání, k prohlubování dovedností získaných prací pro rodinu, k schopnosti sebezprezentace na trhu práce a k respektu vůči zájmům zaměstnavatelů, které umožňují opětovný návrat na trh práce,
- inovativních forem péče o děti umožňujících pečujícím rodičům opětovný návrat na trh práce (firemní školky, denní matka/otec).

Zaměření podpory:

Zaměstnanci a zaměstnavatelé, nestátní neziskové organizace, vzdělávací instituce.

⁸ *Audit* (např. Audit rodina a zaměstnání) měří pro-rodinnost jednotlivých podniků (analýzou pro-rodinného chování zaměstnavatelů, monitorováním situace na pracovištích...) a jeho výsledkem jsou podněty k zavedení dalších pro-rodinných opatření. *Labellingové soutěže* (např. Společnost přátelská rodina) jsou pro zúčastněné firmy významným motivačním faktorem. Podniky jsou hodnoceny na základě kritérií posuzujících prostředí příznivé rodině včetně úspěšnosti pro-rodinných opatření. Odměnou je udělení certifikátu, který zvyšuje jejich prestiž a zlepšuje jejich image. *Flexibilním pracovním úvazkem* se rozumí pružná pracovní doba, zkrácené úvazky, sdílení pracovního místa apod. *Alternativní formou zaměstnání* se rozumí např. práce doma, teleworking, práce přes internet apod.

Struktura opatření Priority 2:



Opatření:

2.1. Opatření v oblasti podpory zaměstnavatelů

2.1.1. Mediální podpora firem účastnících se auditů a soutěží motivujících k tvorbě prorodinného klimatu v zaměstnání (např. Audit rodina a zaměstnání, soutěž Společnost přátelská rodině apod.)	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář hejtmána, Útvar řízení kvality, Odbor kancelář ředitelky
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet zveřejněných odkazů na webových stránkách rodinné politiky
2.1.2. Podpora školení zaměstnavatelů i zaměstnanců v problematice sladování rodiny a zaměstnání	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet podpořených akcí • počet účastníků
2.1.3. Podpora flexibilních forem zaměstnávání	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky

<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných aktivit na podporu flexibilních forem zaměstnávání
<p>2.1.4. Podpora posilování společenské odpovědnosti firem vůči regionu</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Útvar řízení kvality</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných osvětových akcí
<p>2.1.5. Rozvoj sociálního podnikání</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> dotace na podporu sociálního podnikání a sociálních inovací v JMK: 400 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> počet podpořených projektů

2.2. Opatření v oblasti podpory pečujících rodičů

<p>2.2.1. Podpora alternativních a inovativních forem péče o děti umožňujících pečujícím rodičům opětovný návrat na trh práce (např. firemní školky, dětské koutky, dětské skupiny, lesní školky)</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i></p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> v rámci dotačních programů (rodinná politika) Dotační program „Podpora vzniku a rozvoje dětských skupin jako alternativních forem péče o předškolní děti“: 2.000 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> počet podpořených projektů
<p>2.2.2. Podpora organizací poskytujících programy pro rodiče v oblasti sladování pracovního a rodinného života formou vzdělávání, poradenství apod.</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i></p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> počet podpořených projektů

2.3. Opatření na podporu zaměstnanosti absolventů a mladých lidí

2.3.1. Podpora začínajících podnikatelů	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor regionálního rozvoje	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> „Dotační program Jihomoravského kraje pro začínající podnikatele“: 2.000 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> počet podpořených osob
2.3.2. Podpora kampaně „Dítě ve firmě vítáno“⁹	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> projednaný podkladový materiál volenými orgány JMK
2.3.3. Podpora stáží na Krajském úřadě JMK	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor kancelář ředitelky	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných stáží na KrÚ JMK

2.4. Prorodinná opatření v orgánech a organizacích Jihomoravského kraje

2.4.1. Zavádění prorodinných opatření na Krajském úřadě JMK	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor kancelář ředitelky	<i>Spolupracující odbory:</i> Útvar řízení kvality
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných opatření na Krajském úřadě JMK spokojenost zaměstnanců Krajského úřadu JMK s prorodinnými opatřeními
2.4.2. Podpora zavádění prorodinných opatření v příspěvkových organizacích JMK	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i>	<i>Spolupracující odbory:</i>

⁹ Cílem je získání zkušenosti dospívajícího se světem práce a posílení vztahu rodič – dítě. Předpokládá se, že mladý člověk s pracovní zkušeností má daleko větší šanci na získání trvalého pracovního místa.

Odbor sociálních věcí	
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných opatření v příspěvkových organizacích kraje
2.4.3. Realizace projektů zaměřených na sladování rodinného a pracovního života a rovných příležitostí	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor kancelář ředitelky	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor sociálních věcí, Útvar řízení kvality
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> počet realizovaných projektů

Priorita 3: Podpora služeb pro rodiny

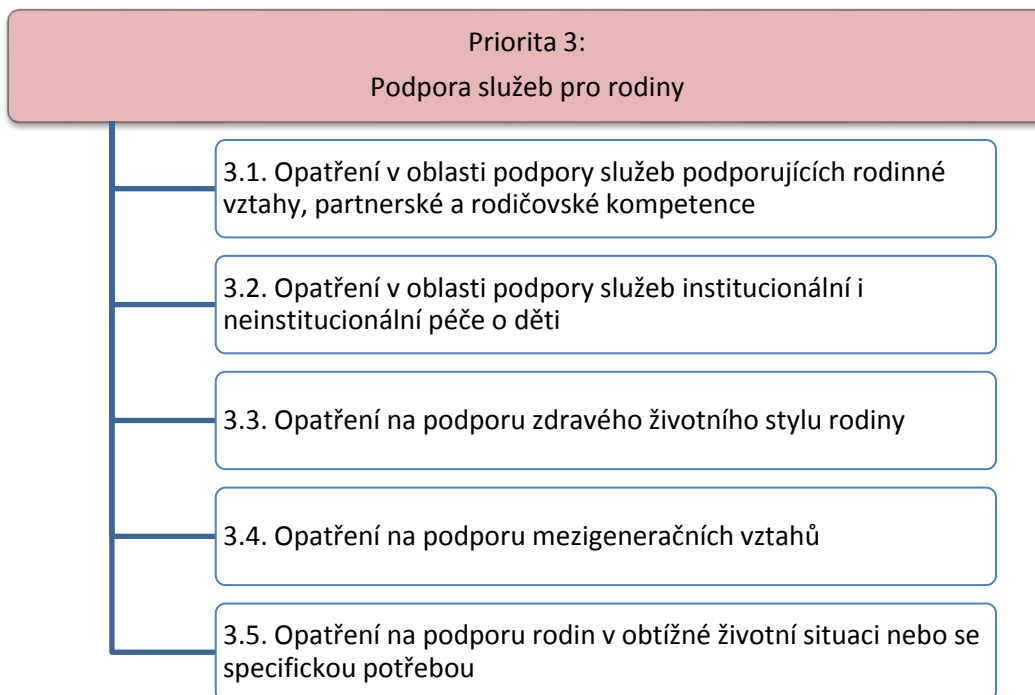
Cíl:

Cílem je podporovat služby napomáhající plnění funkcí rodiny, aniž by byla dotčena její autonomie. Priorita zahrnuje podporu služeb pro rodiny doplňující základní rodinnou péči, kterou je každá rodina schopna zajistit vlastními silami. Výchovnou funkci rodiny posilují služby určené rozvoji partnerských vztahů a rodičovských kompetencí, služby posilující zdravý životní styl, služby podporující výchovu k občanské odpovědnosti s cílem prevence patologických jevů. Socializační funkci rodiny doplňují služby institucionální a neinstitucionální péče o děti a podpora mezigeneračních vztahů.

Zaměření podpory:

Nestátní neziskové organizace, obce, centra volného času.

Struktura opatření Priority 3:



Opatření:

3.1. Opatření v oblasti podpory služeb podporujících rodinné vztahy, partnerské a rodičovské kompetence

3.1.1. Podpora organizací poskytujících služby pro rodiny	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dotační program „Podpora služeb pro rodiny poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi“: 3.000 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • výše poskytnutých finančních prostředků • podíl podpořených žádostí o dotaci
3.1.2. Podpora poradenství a mediačních služeb (manželské, rodinné, vztahové, občanské, pedagogicko-psychologické, dluhové aj. poradenství)	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů
3.1.3. Podpora programů pro školy zaměřených na výchovu a vzdělávání mládeže k zodpovědnému partnerství a rodičovství, posilování odpovědnosti za funkčnost a stabilitu vlastní vytvořené rodiny a prosociálnímu chování	

<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor školství
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">v rámci dotačních programů (rodinná politika)	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">počet podpořených programů
3.1.4. Podpora profesionalizace a kvality služeb pro rodinu	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">zavedení kritéria kvality služeb pro rodinu při hodnocení žádostí o dotace
3.1.5. Podpora propojování aktivit zaměřených na rodinu	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">20 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">počet uskutečněných setkání zaměřených na prohloubení spolupráce

3.2. Opatření v oblasti podpory služeb institucionální a neinstitucionální péče o děti

3.2.1. Podpora budování kapacity zařízení pečujících o děti předškolního věku na základě dlouhodobých demografických trendů v lokalitě, se zohledněním nové bytové výstavby a požadavků místních občanů, podpora alternativních forem péče o děti předškolního věku	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor životního prostředí, Odbor školství, Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none">v rámci dotačních programů (rodinná politika)v rámci dotačního programu „Program rozvoje venkova“: část alokace 20.000 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none">celkový počet míst v MŠpočet nových míst v MŠcelkový počet dětí v MŠpočet skutečně přijatých dětí do MŠmeziroční nárůst nebo úbytek dětí v MŠpočet podpořených alternativních forem péče o předškolní děti
3.2.2. Podpora všestranného rozvoje školních družin	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor životního prostředí, Odbor školství	<i>Spolupracující odbory:</i>

<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačního programu „Program rozvoje venkova“: část alokace 20.000 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet míst v družinách • počet dětí v družinách • meziroční nárůst či pokles počtu dětí v družinách
--	---

3.3. Opatření na podporu zdravého životního stylu rodiny

3.3.1. Podpora volnočasových aktivit pro rodiny (setkání rodin, společné rodinné dovolené s programem, duchovní, kulturní aj. aktivity)	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor regionálního rozvoje, Odbor školství</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) • Dotační program „Podpora rozvoje v oblasti kultury a památkové péče“: 13.400 tis. Kč • Dotační program „Podpora zkvalitnění služeb turistických informačních center v Jihomoravském kraji“: 1.800 tis. Kč • „Dotační program na činnost národnostních menšin v JMK“: 1.400 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů
3.3.2. Podpora primární prevence sociálně patologických jevů (rizikového chování)	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor školství</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor sociálních věcí, Odbor kancelář ředitelky</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • „Dotační program na neinvestiční dotace pro oblast prevence kriminality“: 1.500 tis. Kč • „Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními“: 1.500 tis. Kč • „Dotační program pro oblast protidrogových aktivit“: 9.000 tis. Kč. 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů
3.3.3. Podpora činnosti center volného času, sportovních klubů a dalších organizací realizujících volnočasové aktivity	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor školství</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) • dotační program „Zkvalitnění sportovního 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů

<p>prostředí v Jihomoravském kraji“: 10.000 tis. Kč</p> <ul style="list-style-type: none"> • dotační program „Rozvoj materiálně technické základny mimoškolních zájmových aktivit dětí a mládeže“: 6.000 tis. Kč 	
<p>3.3.4. Podpora volnočasových aktivit pořádaných školou, a to i v době prázdnin</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor školství</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů
<p>3.3.5. Projekty podporující zdravý životní styl</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor regionálního rozvoje, Odbor kancelář ředitelky, Odbor školství</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Útvar řízení kvality</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • „Projekt Zdravý kraj“ • rozvoj cyklostezek v rámci dotačního programu „Podpora rozvoje cyklistiky a cyklistické dopravy v JMK“: 11.000 tis. Kč • dotační program „Podpora udržování čistoty cyklistických komunikací a úpravy běžeckých lyžařských tratí v Jihomoravském kraji“: 1.800 tis. Kč • dotační program „Škola podporující zdraví“: 800 tis. Kč • projekt „Zdravý zoubek“ • projekt „Zdravě a bezpečně v JMK“ 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • počet akcí

3.4. Opatření na podporu mezigeneračních vztahů

<p>3.4.1. Podpora inovativních aktivit pro seniory (programy zapojující seniory do péče o děti, programy škol pro žáky a jejich prarodiče)</p>	
<p><i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí</p>	<p><i>Spolupracující odbory:</i> Odbor školství</p>
<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů

3.4.2. Podpora aktivního způsobu života seniorů a jejich zapojení v rámci rodiny¹⁰	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • 7.000 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • počet držitelů Senior pasů
3.4.3. Podpora projektů vícegeneračního soužití	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů

3.5. Opatření na podporu rodin v obtížné životní situaci nebo se specifickou potřebou

3.5.1. Podpora programů pro osoby pečující o zdravotně postiženého člena rodiny nebo seniora	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář ředitelky
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • v rámci dotačních programů (rodinná politika) 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených programů • počet podpořených osob • počet vzdělávacích akcí
3.5.2. Podpora zapojení sociálně slabých a dysfunkčních rodin do běžných programů pro rodiny	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor školství
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • 700 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet míst na letních táborech pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí podpořených z rozpočtu JMK • podíl uspokojených žádostí rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí o místa na letních táborech
3.5.3. Podpora začlenění rodin cizinců v Jihomoravském kraji	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor regionálního rozvoje	<i>Spolupracující odbory:</i>

¹⁰ včetně podpory táborů prarodičů s dětmi, ideálu aktivního prarodičovství

<p><i>Předpokládané roční náklady:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt „Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců“: 6.000 tis. Kč 	<p><i>Indikátory pro monitoring plnění:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • počet přímo dotčených cizinců ze třetích zemí • počet osob, kterým bylo poskytnuto sociálně-právní poradenství • počet kurzů českého jazyka • počet osob, kterým byly poskytnuty kurzy českého jazyka
--	--

Priorita 4: Osvětově informační činnost

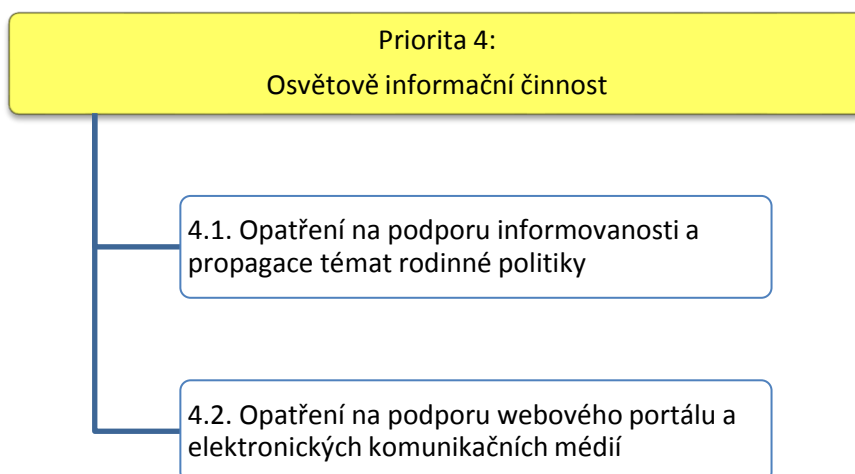
Cíl:

Cílem je podporovat informovanost médií a veřejnosti o všech aktivitách kraje a dalších subjektů na podporu rodiny a o spolupráci aktérů rodinné politiky za účelem vytváření pro-rodinného klimatu v kraji. Opatření zahrnuje veškerou mediální a osvětovou agendu spojenou s již realizovanými nebo připravovanými opatřeními na úrovni krajské rodinné politiky. Jedná se o včasné informování médií a veřejnosti, propagaci aktivit, programů a služeb.

Zaměření podpory:

Média, veřejnost, subjekty veřejné správy.

Struktura opatření Priority 4:



Opatření:**4.1. Opatření na podporu informovanosti a propagace témat rodinné politiky**

4.1.1. Posilování informovanosti rodičů, zástupců veřejné správy a nejširší veřejnosti o aktivitách sloužících rozvoji rodinného života	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet článků na webových stránkách Jihomoravského kraje a rodinné politiky
4.1.2. Tvorba nových elektronických (popř. tištěných) informačních materiálů	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 50 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet nově vytvořených informačních materiálů
4.1.3. Realizace seminářů, konferencí, diskuzních setkání o rodině a jiných informačních akcí	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 200 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet realizovaných seminářů, konferencí, diskuzních setkání o rodině a jiných informačních akcí • počet účastníků • spokojenost účastníků
4.1.4. Realizace tiskových konferencí, spolupráce s audiovizuálními, tištěnými a elektronickými médii	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor kancelář hejtmána
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet realizovaných tiskových konferencí
4.1.5. Zaslání newsletteru o aktualitách v rodinné politice stakeholderům	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet vytvořených newsletterů

	<ul style="list-style-type: none"> počet příjemců newsletterů
--	--

4.2. Opatření na podporu webového portálu a elektronických komunikačních médií

4.2.1. Zajištění správy, rozvoje a administrace internetových stránek www.rodinnapolitika.cz	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> 100 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> uzavřená smlouva o zajištění správy, rozvoje a administrace internetových stránek spokojenost návštěvníků webových stránek monitoring prostřednictvím Google Analytics
4.2.2. Pravidelná aktualizace webového katalogu prarodinných organizací	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> hrazeno v rámci 4.2.1. 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> aktuálnost webového katalogu
4.2.3. Podpora administrace profilů pro rodinnou politiku na sociálních sítích (Facebook, Twitter apod.)	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> aktuálnost profilů na sociálních sítích

Priorita 5: Institucionální zabezpečení rodinné politiky

Cíl:

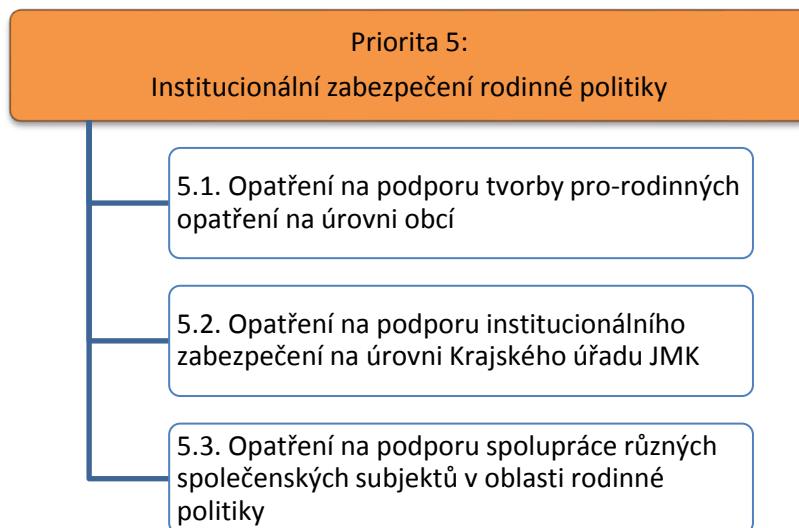
Rodinná politika a její opatření musí vycházet z impulzů rodin a jejich sdružení či odborných institucí. Jejich diskuze a prosazení je však nemyslitelné bez institucionálního zabezpečení na úrovni samosprávy. Pokud chybí relevantní politická zakázka na rozvoj rodinné politiky, je její trvání krátkodobé, parciální a nekoncepční. Aktivní občané nebo prarodinné organizace mohou navržená opatření rodinné politiky naplňovat, ale nemohou proces jejího rozvoje řídit. Na příslušných úrovních politického rozhodování je vhodné ustanovit radu, komisi či jiný odpovídající orgán jako poradní orgán v otázkách rodin.

V opatřeních je také zahrnuto setkávání aktérů rodinné politiky za účelem výměny informací a podpory tvorby pro-rodinných opatření na úrovni kraje i na úrovni obcí.

Zaměření podpory:

Subjekty veřejné správy, veřejnost.

Struktura opatření Priority 5:



Opatření:

5.1. Opatření na podporu tvorby pro-rodinných opatření na úrovni obcí

5.1.1. Podpora tvorby koncepcí rodinné politiky na obecní nebo regionální úrovni	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • v rámci dotačních programů (rodinná politika)	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • celkový počet schválených koncepcí rodinné politiky na obecní nebo regionální úrovni
5.1.2. Podpora činnosti a vzdělávání koordinátorů rodinné politiky	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 50 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet uskutečněných akcí pro koordinátory rodinné politiky z obcí • počet koordinátorů rodinné politiky • počet koordinátorů zúčastněných na akcích • spokojenost účastníků akcí

5.1.3. Podpora projektů zaměřených na rozvoj rodinné politiky v obcích	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • dotační program „Podpora rodinné politiky na úrovni obcí“: 1.000 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů • výše poskytnutých finančních prostředků • podíl podpořených žádostí o dotaci
5.1.4. Metodická podpora a poradenství obcím	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • 30 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet konzultací poskytnutých obcím
5.1.5. Podpora auditu <i>familyfriendlycommunity</i> (obec přátelská rodině)	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • 200 tis. Kč (s výjimkou počátečních nákladů) 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet informačních aktivit o auditu <i>familyfriendlycommunity</i> • počet obcí zapojených do auditu • počet základních/plných certifikátů
5.1.6. Podpora prorodinných opatření v institucích na úrovni obcí	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • 20 tis. Kč 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet informačních akcí pro obce a jejich instituce

5.2. Opatření na podporu institucionálního zabezpečení na úrovni Krajského úřadu JMK

5.2.1. Zabezpečení funkčních míst referenta rodinné politiky	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor kancelář ředitelky	<i>Spolupracující odbory:</i> Odbor sociálních věcí
<i>Předpokládané roční náklady:</i> <ul style="list-style-type: none"> • nelze specifikovat 	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> <ul style="list-style-type: none"> • počet funkčních míst • počet úvazků

5.2.2. Zabezpečení finančních prostředků na rodinnou politiku	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 22.000 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • objem finančních prostředků vyčleněných v rámci rozpočtu Jihomoravského kraje
5.2.3. Sledování a mapování dat o rodinné politice v JMK	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 150 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet odborných studií
5.2.4. Spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • účast na setkáních (vyjádřeno v %)

5.3. Opatření na podporu spolupráce různých společenských subjektů v oblasti rodinné politiky

5.3.1. Vytvoření tematické sítě aktérů působících v oblasti rodinného života v JMK a podpora jejich spolupráce	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 10 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet uskutečněných aktivit v rámci tematické sítě • počet zapojených subjektů
5.3.2. Rozvoj přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce v projektech zaměřených na rodinnou politiku	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • nelze specifikovat	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet přeshraničních, mezinárodních a meziregionálních projektů zaměřených na rodinnou politiku, do kterých je Jihomoravský

	kraj aktivně zapojen
5.3.3. Zapojování občanů do diskuze o podobě prostředí přátelského rodině	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • 10 tis. Kč	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet uskutečněných diskusních setkání s občany
5.3.4. Podpora a propagace principu tzv. komunitních škol	
<i>Věcně příslušný odbor kraje:</i> Odbor sociálních věcí	<i>Spolupracující odbory:</i>
<i>Předpokládané roční náklady:</i> • v rámci dotačních programů (rodinná politika)	<i>Indikátory pro monitoring plnění:</i> • počet informačních akcí na téma komunitních škol • počet podpořených projektů komunitních škol

Implementační část

Koncepce rodinné politiky je naplňována Akčním plánem pro-rodinných aktivit, který Koncepti rodinné politiky každoročně konkretizuje. Akční plán rozpracovává jednotlivé aktivity naplňující opatření Koncepce rodinné politiky, a to včetně finančního plánu. Akční plán na rok 2015 bude předložen Radě Jihomoravského kraje ke schválení nejpozději do dvou měsíců ode dne schválení Koncepce rodinné politiky. Akční plány na následující roky budou předkládány Radě Jihomoravského kraje ke schválení vždy nejpozději do jednoho měsíce ode dne schválení rozpočtu na příslušný kalendářní rok.

Monitoring naplňování opatření a aktivit stanovených Koncepti rodinné politiky provádí referenti rodinné politiky oddělení soc. práce, SPO a rodinné politiky odboru sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, a to zejména prostřednictvím komunikace s realizátory aktivit v rámci jednotlivých opatření. K tomuto účelu jsou mj. svolávána pravidelná setkání koordinátorů rodinné politiky a setkání s nestátními neziskovými organizacemi zabývajícími se činnostmi v oblasti rodinné politiky.

Monitoring probíhá vždy v prvním čtvrtletí následujícího kalendářního roku a jeho výsledky jsou předkládány Zastupitelstvu Jihomoravského kraje formou informativní zprávy.

Monitoring v sobě zahrnuje sběr údajů v rovině kvantitativní, kvalitativní a finanční. Rovina kvantitativní se zabývá otázkou, zda jsou naplňována jednotlivá opatření a zda jsou v rámci opatření realizovány konkrétní aktivity. Stránka kvalitativní zkoumá naplňování dle navržených tematicky zaměřených indikátorů a monitoring z hlediska financí se zabývá celkově vynaloženými finančními prostředky, rozpočtovými finančními prostředky na jednotlivé aktivity, případně podílem cizích zdrojů na realizaci jednotlivých aktivit.

Závěr

Rodina je prostorem, ve kterém dochází k formování osobnosti člověka, prostorem tvorby lidského kapitálu, výchovy a růstu budoucích generací. Jako taková je bezesporu základní a nejvýznamnější jednotkou naší společnosti. Na její prosperitě závisí udržitelný rozvoj naší společnosti, rozvoj kulturní, sociální i ekonomický¹¹.

Jihomoravský kraj má zájem podporovat rodiny na celém svém území a udržovat pro-rodinnou atmosféru ve společnosti.

Podpora fungující rodiny není záležitostí dokonalé koncepce a na ni navazujících velkorysých opatření, ale je to usilovná snaha, která se v dialogu s rodinami realizuje spíše po malých krocích a trvale.

Tato Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015-2019 byla schválena dne 18. 12. 2014 na 15. zasedání Zastupitelstva Jihomoravského kraje usnesením č. 1513/14/Z15.

¹¹ Národní koncepce rodinné politiky, 2005, MPSV, str. 3

Použité zdroje

Literatura

1. Katalog prorodinných organizací a služeb ve městě Brně, Brno, 2013.
2. Koncepce rodinné politiky Kraje Vysočina na období 2012-2016, květen 2012, dostupné z: <http://www.spov.org/data/files/kraj-vysocina-koncepce-rodinne-politiky-2012-2016.pdf>.
3. Koncepce rodinné politiky města Brna, Brno 2008, dostupné z: http://data.rodina.quonia.cz/soubory_ke_stazeni/Koncepce_rodinne_politiky_mesta_Brna_konecna_verze.pdf.
4. Koncepce sladování pracovního a rodinného života zaměstnanců JMK a PO (pracovní verze).
5. Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje 2014-2015, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=211425&TypeID=2>.
6. Kvalita života ve stáří: Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012, MPSV, Praha, 2008, ISBN 978-80-86878-65-2.
7. Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením 2013-2016 z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=206471&TypeID=61>.
8. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017.
9. Národní koncepce podpory rodin s dětmi, MPSV 2008, dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf.
10. Národní koncepce rodinné politiky, MPSV 2005, dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf.
11. Národní zpráva o rodině, MPSV 2004, dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/898>.
12. Návrhy a doporučení pro Koncepti rodinné politiky Jihomoravského kraje. Společně, o. p. s., Brno, 2014.
13. Péče o děti nerodičovskou osobou – Průvodce pro rodiče: Projekt „Zaměstnaný rodič – přínos nebo přítěž?“, Hodonín, 2014.
14. Plán aktivního stárnutí ve městě Brně. Souhrnná zpráva. Brno, 2012.
15. Programové prohlášení Rady Jihomoravského kraje na roky 2005-2008, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=17809&TypeID=2>.
16. Program rozvoje Jihomoravského kraje na období 2010-2013, JMK, březen 2010, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=118768&TypeID=2>.
17. Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014-2017, JMK, červenec 2014, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=212277&TypeID=2>.
18. Projekt „Pracujte na dálku“ – Koordinační centrum Hodonín, Hodonín, 2014.
19. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí, MPSV 2008.
20. Společnost přátelská rodině: Síť mateřských center o.s., Praha, 2013, ISBN 978-80-260-3765-1.
21. Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020, JMK, březen 2012, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2>.

22. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihomoravského kraje 2012-2014, JMK, srpen 2011, dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=39397&TypeID=12>.
23. Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011, Český statistický úřad.
24. Zpráva o rodině v Jihomoravském kraji. Společně, o. p. s., Brno, 2014, dostupné z: <http://www.rodinapolitika.cz/150-zprava-o-rodine-v-jihomoravskem-kraji.html>.
25. Program cílené a dlouhodobé podpory cizinců ze třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011 – 2015, Odbor regionálního rozvoje KrÚ JMK, zdroj: <http://www.cizincijmk.cz>.

Právní předpisy a jiné související dokumenty

1. Listina základních práv a svobod, vyhlášena pod č. 2/1993 Sb.
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
8. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
9. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 174/2011 Sb.
10. Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
11. Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
13. Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů
14. Interní normativní akt Krajského úřadu Jihomoravského kraje 51/INA-KrÚ Strategické a programové dokumenty

Webové stránky

1. Český statistický úřad – www.czso.cz
2. Český statistický úřad Krajská správa ČSÚ Brno – <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/kraj>
3. Integrovaný portál MPSV – <http://portal.mpsv.cz>
4. Jihomoravský kraj – www.kr-jihomoravsky.cz
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR – www.mpsv.cz
6. Ministerstvo pro místní rozvoj – www.mmr.cz
7. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – www.msmt.cz
8. Národní centrum pro rodinu – www.rodiny.cz

9. Projekt Audit rodina a zaměstnání – www.auditrodina.eu
10. Projekt Rodinné pasy – www.rodinnepasy.cz
11. Projekt Senior pasy – www.seniorpasy.cz
12. Projekt Zdravý Jihomoravský kraj – www.zdravykraj.kr-jihomoravsky.cz
13. Regionální disparity v dostupnosti bydlení – www.disparity.cz
14. Rodinná politika Jihomoravského kraje – www.rodinnapolitika.cz
15. Síť mateřských center – www.materska-centra.cz
16. Soutěž Obec přátelská rodině – www.obecpratelskarodine.cz
17. Strukturální fondy – www.strukturalni-fondy.cz